

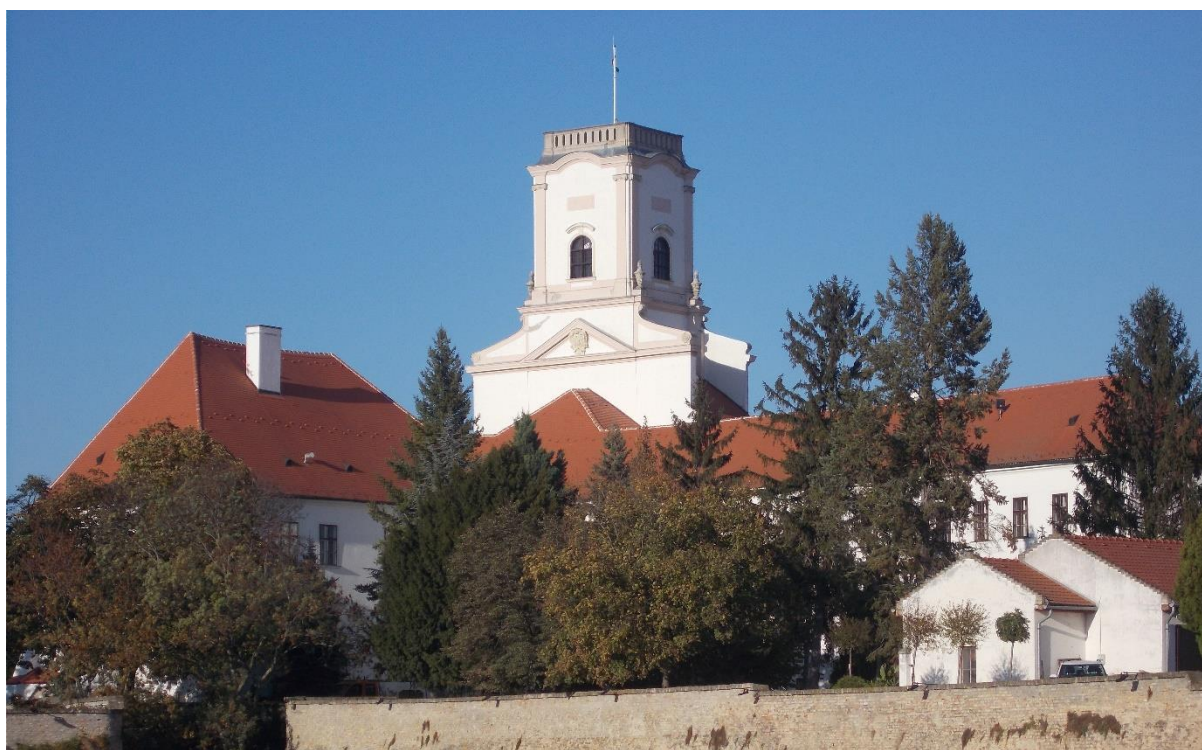
#ACCESS

**A jogi akadálymentesítés előmozdítása
a szlovák-magyar határtérségben**

GYŐRI REFERENCIACSOPORT

HÁTTÉRANYAG

2024. január 25.

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

[#BuildingPartnership](#) [#InterregHUSK](#) [#EuropeanUnion](#)
[#crossbordercooperation](#) [#regionaldevelopment](#) **#ACCESS**

access@cesci-net.eu; www.hu-sk.eu

Az #ACCESS projektről

Magyarország és Szlovákia közös határa mentén az európai csatlakozásnak köszönhetően érzékelhetően előrehaladt az integráció. Nemcsak a külkereskedelmi forgalom nőtt meg látványosan 2004 óta a két ország között, 2022-ben elérve a 17 milliárd eurós rekord szintet, nemcsak az éjjel-nappal nyitva tartó közúti határátkelők száma szaporodott meg (a rendszerváltás előtti 6-ról közel 40-re növe), hanem a határ menti munkaerőpiaci célú ingázás is tízezres nagyságrendben érinti a határtérség lakosságát, miközben több mint 1000 szlovákiai diák látogatja a magyarországi iskolákat, és közel 20 ezer szlovák állampolgár már életvitelszerűen is Magyarországon él. A nyugat-európaiakhoz hasonló határon átnyúló városi agglomerációk alakultak ki Pozsony és Kassa térségében, a bevásárló turizmus pedig a 2007. decemberi schengeni nyitás óta az itt élők mindennapjainak részévé vált: a határ menti magyarországi bevásárlóközpont forgalmának mintegy 75%-át szlovákiai ügyfelek generálják.

Mindezek a jelenségek alátámasztják **'A jogi akadálymentesítés előmozdítása a szlovák-magyar határ mentén'** (röviden: #ACCESS) névre hallgató stratégiai projekt jelentőségét. A projekt 2023. május 1-től 2029. április 30-ig tart, és a két végrehajtó partner, a budapesti székhelyű Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálat (CESCI) és a kassai székhelyű CESCI Carpathia ezen idő alatt minél több olyan jogi és adminisztratív természetű akadályt szeretne beazonosítani és megszüntetni, amelyek a ma meglévő határmenti mozgásokat és a határtérségben lakók életét megnehezítik.

A várostérségi referenciacsoportokról

A magyar-szlovák határ mentén számos olyan város található, amelynek funkcionális vonzáskörzete túlnyúlik az országhatáron. Jellemzően ezekben a térségekben a legerősebb a határon átnyúló mobilitás intenzitása és a legmagasabb az interakciók száma. Ezért az #ACCESS projekt szempontjából különösen fontos szerepe van azoknak a műhelyeknek, amelyeket ezeknek a határon átnyúló várostérségeknek¹ az érintett önkormányzataival rendeznek a projektpartnerek.

A műhelyek céljai:

- az adott funkcionális térség belső mozgatórugóinak feltárása;
- az erősebb funkcionális integrációt nehezítő akadályok beazonosítása;
- lehetséges projektek egyeztetése, amelyekkel az együttműködés erősíthető, illetve az akadályok leküzdhetőek.

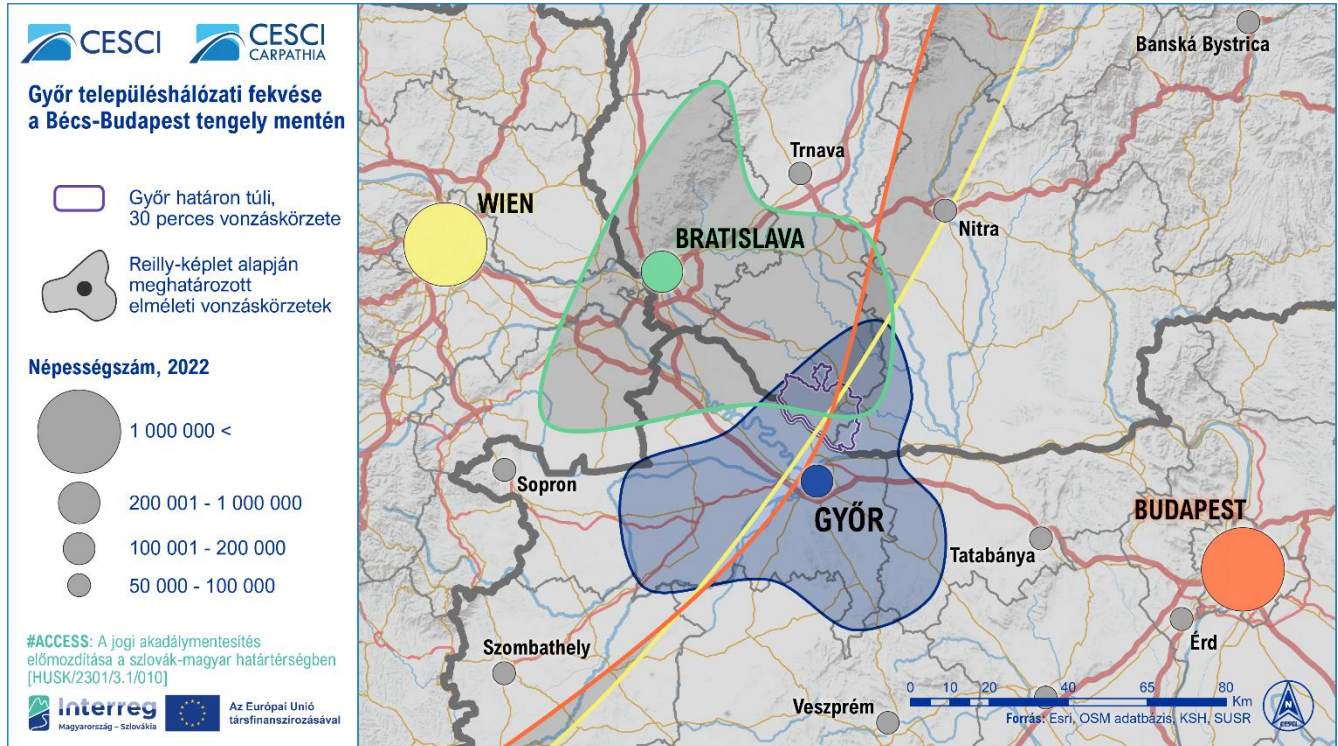
---

¹ Az érintett várostérségek: Pozsony, Győr, Ipolyság, Balassagyarmat, Kassa és Sátoraljaújhely határon átnyúló vonzáskörzete; a Komárom-Révkomárom, valamint az Esztergom-Párkány ikervárosi térségek, illetve a Füleki-Salgótarján (Losonc, Bátorfyerénye) és a (Rimaszombat)-Tornalja-Putnok-Ózd városi hálózati térségek.

1 Győr funkcionális központi szerepe

Győr településhálózati helyzete igen kedvező, mivel három főváros vonzáskörzetének metszéspontjában fekszik. A két legmeghatározóbb centrum (Bécs és Budapest) elméleti térszervező potenciálja ráadásul éppen Győrnél egyenlítődik ki. Ennek köszönhetően mindkét központ területi dinamikájából részesül. Ezenkívül a szlovák főváros, **Pozsony közelségéből** is profitál a földrajzi távolságból és a jó közlekedési összekapcsoltságból adódóan.

1. ábra: Győr településhálózati fekvése a Bécs-Budapest tengely mentén

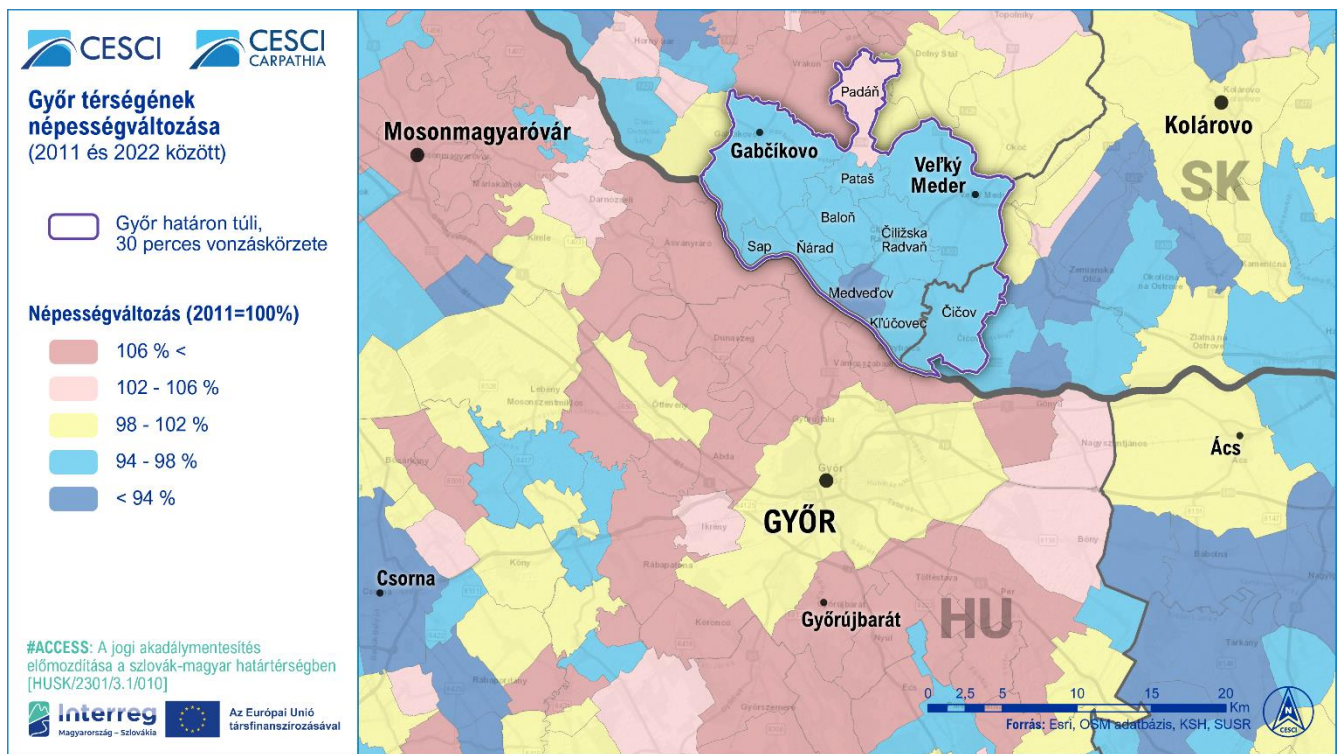

Győr a **közép-európai járműipari növekedési zóna egyik kiemelkedő központja**, ami visszatükröződik a város tőke- és népességvonzó erejében, növekedési dinamikájában. 2001 és 2022 között a foglalkoztatottak száma 20%-kal, a legalább 500 fős vállalkozások száma 50%-kal, a felsőfokú oklevéllel rendelkezők száma 71%-kal növekedett a városban. Győr egyike a tíz legnagyobb árbevételű közép-európai járműipari vállalat székhelyeinek; az Audi Hungária a lista 3. helyén szerepel 2022-ben 8,44 milliárd euró összeggel.

A vonzáskörzet vállalkozásainak 89%-a Győrben működik (100 közép- és 27 nagyvállalat), a szomszédos térségek közül ez messze kiemelkedő, különösen a szomszédos szlovákiai helységekhez képest. A legtöbb településen egyetlen legalább 50 főt foglalkoztató cég sem található, Győr után egyedül Nagymenyér (Vel'ký Meder) említhető 10 ilyen méretű vállalattal.

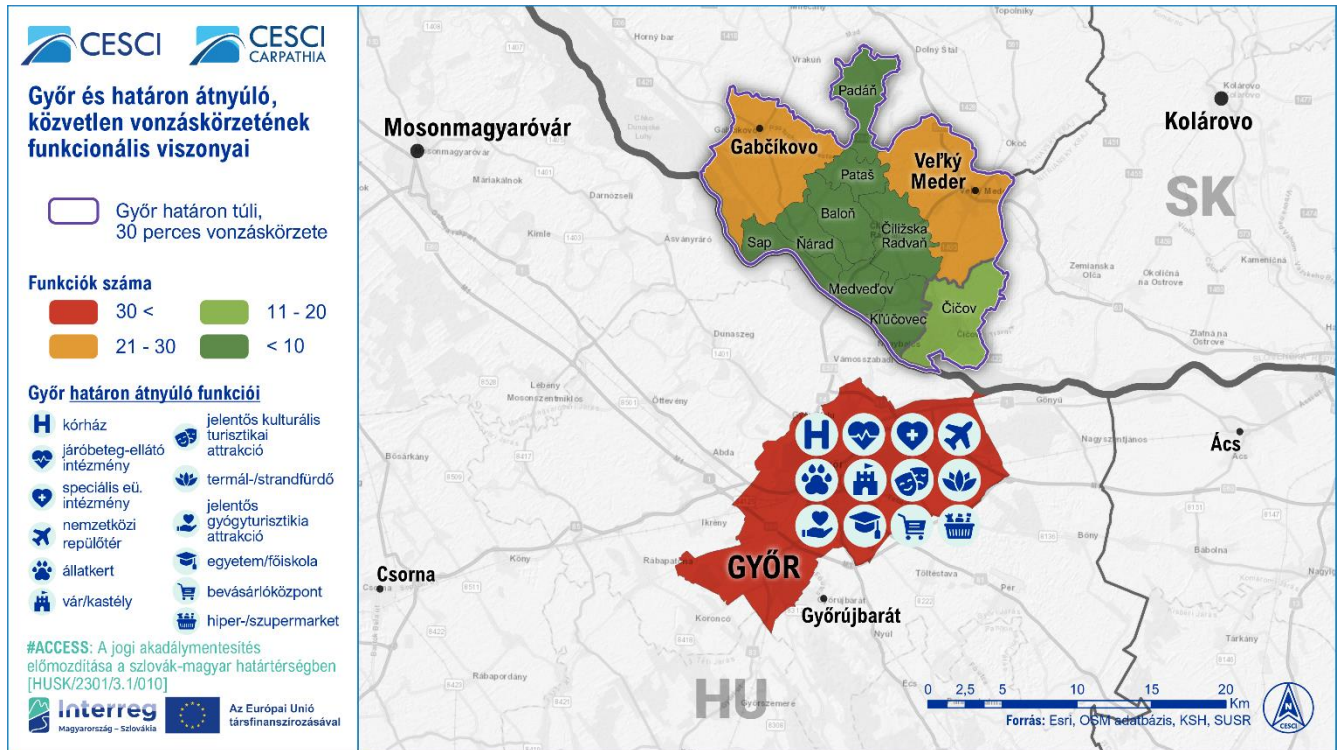
A város 30 perces vonzaskörzetbe tartozó települések mindegyike egy nagyságrenddel kisebb, mint Győr ((127 599 lakos), még a legnépesebb városok is (pl. Csorna: 9 698, Bős/Gabčíkovo: 8 348, Ács: 6 831, Nagymegyér/Vel'ký Meder: 5 250). A szlovákiai települések átlagmérete alig éri el a 2 ezer főt. A Győrbe települő, ott beruházó vállalatok tömeges megjelenésével **Győr és magyarországi városkörnyéke jelentős népességnövekedést könyvelt el** egyrészt a győri szuburbanizáció, másrészt a vándorlási nyereség miatt, amelyben csekély, de állandósuló részt képviselnek a Szlovákiából átköltözők is. 2022-re a 2011. évihez képest 20%-kal, míg a 2001. évihez képest 36%-kal növekedett a népességszám a Győr körüli, magyarországi településeken (42 202-ről 57 187 főre). Ezzel szemben a szlovákiai oldali vonzaskörzetbe csökkenő lakosságszámú szlovákiai települések tartoznak, részben az említett győri elszívó hatások érvényesülése miatt.

2. ábra: Győr térségének népességváltozása

Győr méretét is meghaladó, szinte fővárosi léptékű városi szolgáltatásokat nyújt. **Funkciósűrűségével** (54 db), azaz a települési funkciók nagy számával és a magasabb hierarchiaszintű, egyedi szerepkörök (mint az egyetem, a hangversenyterem, galéria, színház, mozi, állatkert, jégcsarnok, futballstadion, atlétikai stadion, nemzetközi turisztikai attrakció, speciális középiskola, bevásárlóközpont, nagyobb jelentőségű kulturális fesztivál) működtetésével is kiemelkedik a környező települések közül. **Régióközponti dominanciáját** alátámasztja, hogy az átlagos funkciószám a vonzaskörzet Szlovákiába átnyúló területén mindössze 9, és még Bős (Gabčíkovo, 23 db), valamint Nagymegyér (Vel'ký Meder, 28 db) is alacsonyabb szinten helyezkedik el a városhierarchiában.

3. ábra: Győr határon átnyúló, közvetlen vonzaskörzetének funkcionális viszonyai

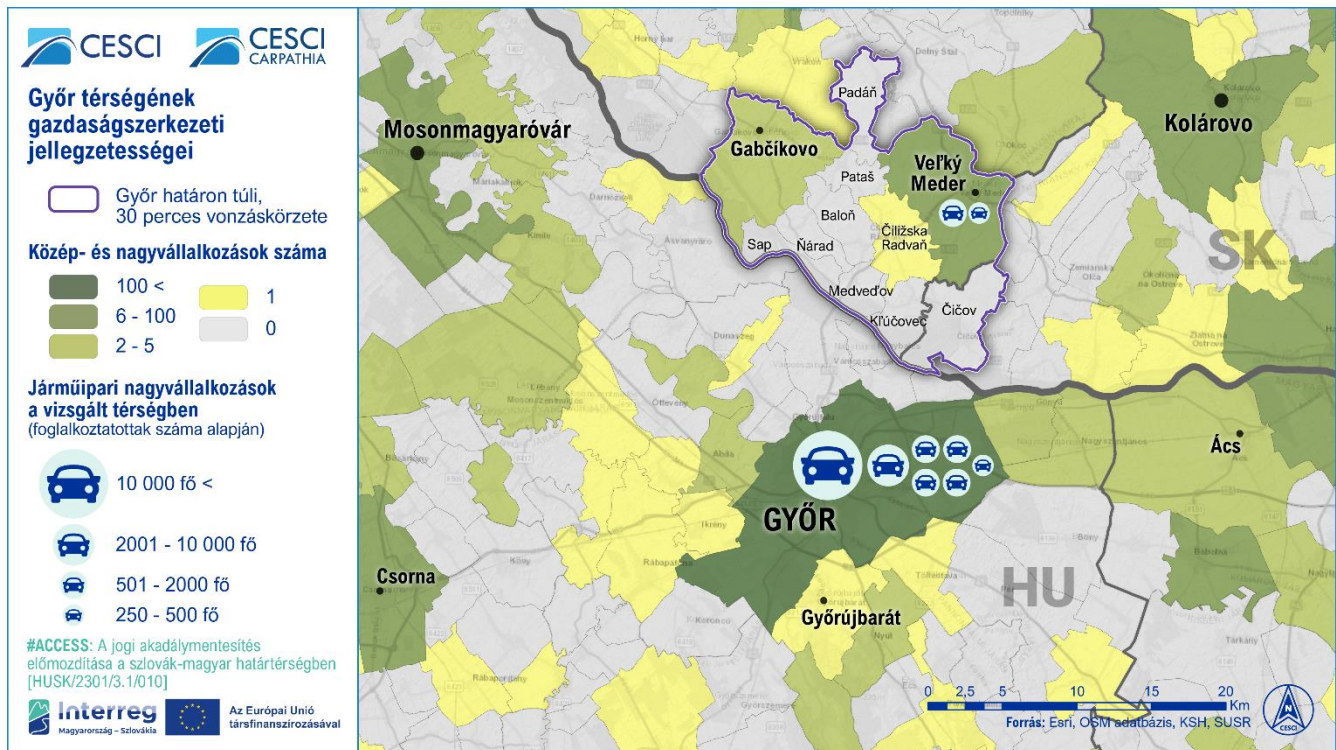

Győr említett hálózati fekvéséből, méretéből, gazdasági súlyából és központi funkcióinak nagy számából is adódóan **jelentős vonzóhatást gyakorol a szomszédos szlovákiai településekre**. Ezt a vonzóhatást a továbbiakban a 30 perces vonzaskörzet jellemző vonzásviszonyaival fogjuk érzékeltetni. Győr **nagyvárosi határon átnyúló vonzaskörzetét** a Duna elválasztó térelemként jelentősen befolyásolja; a 30 perces vonzaskörzet a medvei (Medved'ov) híd vonalában a 14. számú főút folytatását képező szlovák 13-as út, illetve a hídfő térségében szerteágazó szlovák úthálózat alsóbbrendű útszakaszai mentén terjed ki. Ez az elsődleges határon átnyúló vonzaskörzet, amelyen belül a győri városi szerepkörök fenntartása és igénybevétele a legnagyobb térségfejlesztési potenciált tartogatja.

2 A határon átnyúló nagyvárosi vonzaskörzet főbb vonzásjellemzői

A nagyvárosi vonzaskörzeti térség kohéziójához nagymértékben járul hozzá a Szlovákiából **Győrbe irányuló napi munkavállalási célú ingázás**: a Győri Ipari Park a tágabb térség egyik elsősorú, sokoldalú, több mint 7 ezer magyar és szlovákiai munkavállalót foglalkoztató központja. Ezt a létszámot tovább növeli az **Audi** (12 058 fő). Jelentős számú alkalmazottat foglalkoztatnak továbbá az olyan autóiipari beszállítók, mint az SMR (2924), a DANA (878), a REHAU-Automotive (755), a RÁBA Futómű (602), a RÁBA Járműalkatrész (595) vagy a Melecs EWS (463). A munkaerőmigráció valószínűsíthetően többszáz főt érinthez a Csallóközéből (Žitný ostrov). A magyar oldallal szemben a szlovákiai településeken a nagymegyeri Webasto Convertibles Slovakia (564 fő) és az Edscha Velky Meder s.r.o. (250-499) nevű cégeket leszámítva alig működik nagyvállalati keretek között autóiipari vállalat.

4. ábra: Győr térségében a munkaerőmobilitást alapvetően befolyásoló gazdasági jellemzők térbeli szerkezete

A **tanulói mobilitás** szempontjából is viszonylag erős Győr vonzereje. A Szlovákiából Magyarországra ingázó általános iskolai diákok kétharmada Győrbe jár tanulni, főként Nagymegyerből (Veľký Meder). A győri középfokú oktatási intézmények mintegy félszáz főt vonzanak, és a legszorosabb mobilitási kapcsolatokkal rendelkező települések között előkelő helyen található Bős (Gabčíkovo) és Nagymegyer (Veľký Meder). A felsőoktatás tekintetében a Széchenyi István Egyetem a fő célpont. A Szlovákiából érkező, jelentős számban nagymegyeri és környéki származású közel 200 hallgató az összes külföldi diák 61%-át teszi ki. A szlovákiai hallgatók 36%-a rendszeres ingázó, akik közül a harmadik legnagyobb kontingens Bősről (Gabčíkovo), a negyedik Nagymegyeréről (Veľký Meder), az ötödik Balony (Baloň) településről ingázik.

Az **egészségügyi** funkciók terén a Petz Aladár Megyei Oktatókórház a vonzaskörzet határon átnyúló vonzerővel is bíró kórháza. A Csallóközből (Žitný ostrov) érkeznek a betegek a járóbeteg-ellátó magánpraxisokba, amely pluszbevételt hoz a győri szolgáltatóknak.

A határon átnyúló mozgásokat és a funkcionális integrációt ösztönzi, hogy a határ mindkét oldalán kiemelkedően magas a magyar nyelvet anyanyelvi szinten ismerők száma és aránya (a szlovákiai vonzaskörzeten belül: 17 498 fő, 84%), ugyanakkor a város a jelzett vonzaskörzeten messze túlmutatóan nyújt szolgáltatásokat (magyarul gyakran nem is beszélő) szlovák állampolgárok számára is. Ennek köszönhetően olyan létesítmények is fenntarthatóvá válnak, amelyek önmagukban nem biztos, hogy versenyképesek maradnának.

A térséget összekapcsolja a **szigetközi-csallóközi turisztikai desztináció**, a vízi, kerékpáros és ökoturizmus, amely témákban a győri székhelyű Arrabona ETT kulcsszerepet játszik már ma is. Győr vonzerőt gyakorol többek között a Rába Quelle Gyógyfürdőnek, bevásárlóturizmusának és széles programkínálatának köszönhetően. A Győr-Pannonhalma turisztikai térség 6. legfontosabb küldőpiaca Szlovákia (10 356 fő).

2014 és 2020 között menetrend szerinti **közösségi közlekedési buszkapcsolat** működött Győr és Nagymegyer (Velký Meder) között, eleinte naponta hat járatpárral, majd hétköznap kettő, hétvégén egy indulással egy-egy irányba. Az éves utasszám 2012-ben 6 788, 2013-ban 4 559 főt tett ki. Az utasok 75%-a diák volt. A Magyarország irányába történő utazás fő okát a látogatás (82%) adta, melyet a vásárlás (18%) követett, a munkába járás (9%) és a szabadidő (9%) a kisebb jelentőségű célok közé tartoztak. A buszjárat alacsony kihasználtsága miatt a projekt 5 éves fenntartási időszakát követően megszűnt.

3 A határon átnyúló integráció és együttműködés potenciális területei

3.1 Európai jó gyakorlatok

A határvárosok túlnyomó többsége az EU-s nyitott belső határok ellenére periférikus helyzetű, mivel a természetes és az adott ország közigazgatási rendszere által biztosított vonzaskörzetük nem esik egybe. Minthogy nem tudják térszervező funkcióikat 360°-os körben, akadály nélkül ellátni, a kapcsolódó intézmények működtetése vagy csak gazdaságtalanul biztosítható, vagy csak az adott ország közigazgatási rendszerén belül látják el ezeket a funkciókat, ami felveti a fenntarthatóság problémáját. Franciaországban ezt a hiányosságot olyan jogi-intézményi megoldásokkal (pl. Helyi Határon Átnyúló Együttműködési Csoportosulás, GLCT) igyekeznek kompenzálni, amelyek révén a határ túloldalán fekvő települési önkormányzatokat az adott határvárossal közösen létrehozott intézményekbe szervezik, és ezeken keresztül hangolják össze a fejlesztéseket.

A jó gyakorlatok közül megemlíthető a svájci-francia határ mellett fekvő Genf, amely Győrhöz hasonlóan meghatározó szerepet tölt be a határon átnyúló funkcionális integrációban a munkaerőmobilitás révén (a Franciaországból Svájc irányában ingázó munkavállalók száma több mint 100 000 fő). A térségi folyamatok menedzselése érdekében 2013-ban alapították a Nagy-Genf Helyi Határon Átnyúló Együttműködési Csoportosulást. A GLCT fenntartható és autonóm, jogi személyiséggel és pénzügyi autonómiával rendelkező közjogi szerv, mely az önkormányzatok által felvállalt és hatáskörükbe tartozó határon átnyúló feladatok ellátását végezheti.

Számos határon átnyúló, Genffel való erősebb integrációt szolgáló fejlesztés valósult már meg Nagy-Genf térségében, többek között:

- regionális gyorsvonati és villamoshálózat kiterjesztése, továbbfejlesztése, multimodalitás erősítése;
- Gex, Ferney-Voltaire és Genf között dedikált buszsáv és buszjárat kialakítása;
- zöldút kialakítása a nem motorizált közlekedés és a városkörnyéki rekreáció céljából, valamint fenntartható közlekedési módok (kerékpározás, gyaloglás) terén kisebb beavatkozások;
- a mikroszennyező anyagok együttes kezelése, kiszűrése a francia ocybèle-i és a svájci Villette szennyvíztisztító telep összekapcsolásával stb.

3.2 A helyi összehangolási potenciálok

Győr esetében alapvetően a következő határon átnyúló összehangolások képzelhetők el:

- a határon átnyúló közlekedési infrastruktúra fejlesztése, új határhíddal;
- határon átnyúló közösségi közlekedési összeköttetések újraindítása, belföldinek számító járatok kialakítása, kabotázs szabályozása;
- határon átnyúló kerékpárosinfrastruktúra-fejlesztések;
- a Széchenyi István Egyetem bevonásával területileg nemzetközi, illetve szlovák nyelvű képzések indítása, a diplomák és járműiparhoz kapcsolódó iskolai végzettségek kölcsönös elismertetése (példa: a Benelux Unión belül a felsőfokú végzettségek kölcsönös elfogadásáról szóló nemzetközi szerződés);
- járműipari gazdasági szereplők együttműködése, üzleti-befektetési információs rendszer kialakítása (példa: The Locator nevű üzleti információs portál, Euregio Meuse-Rhine);
- határon átnyúló munkaerőpiaci információk terjesztése, nemzetközi toborzások szervezése (példa: EURES-T Oberrhein/Upper Rhine);
- közös kulturális programkínálat kialakítása;
- rendezvényszervezés, illetve a kreatíviparban érdekelt szervezetek és művészek, magánvállalkozók működésének pénzügyi és adminisztrációs szabályozási háttérének összehangolása;
- fekvőbetegellátás igénybevétele szlovák egészségbiztosító társasággal aláírt szerződéses megállapodás keretében a győri Petz Aladár Kórházzal együttműködésben (példa: esztergomi Vaszary Kolos Kórház);
- határon átnyúló sürgősségi betegellátás és ehhez kapcsolódóan a mentőautók zavartalan mentési tevékenységének biztosítása a határtérségben;
- az idősgondozáshoz kapcsolódó kapacitások integrációja;
- határon átnyúló turisztikai desztinációmenedzsment (szervezet) kialakítása;
- határon átnyúló tematikus útvonalak kialakítása elsősorban a kultúrára, a vízi turizmusra összpontosítva;
- közös jegy- és bérletrendszer kialakítása beleértve az értékesítést, a számlázást és a bevételek elosztását (kulturális és sportrendezvényekkel, kulturális és turisztikai szolgáltatókkal, intézményekkel kapcsolatban);
- nemzetközi sportegyttműködések, sportfinanszírozási, sportmenedzsment ügyek kezelése.

3.3 Határon átnyúló illeszkedés szempontjából releváns területfejlesztési tervanyagok

1. táblázat: Győr-Moson-Sopron Vármegye Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Programja (2021-2027)

Prioritás	Intézkedés	Tevékenység
4. Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal	4.2 Hiányzó főúti kapcsolatok fejlesztése	4.2.8 Vámoszabadi határátkelőnél egy új híd építése
6. Területi egyenlőtlenségek mérséklése, a kohézió és az együttműködés erősítése	6.3 Megye- és országhatáron átnyúló együttműködések, térkapcsolatok előmozdítása, fejlesztése	6.3.1 Határtérségek jobb megközelíthetőségének biztosítása, a határon átnyúló mobilitás elősegítése
		6.3.2 Határon átnyúló fenntartható turizmusfejlesztés
		6.3.3 Testvértelepülési együttműködések, programok támogatása
		6.3.4 Határon átnyúló intézményközi együttműködések fejlesztése
		6.3.5 Európai területi társulások közös fejlesztési programjainak támogatása

2. táblázat: Nagyszombat Megyei Önkormányzat Gazdaság és Társadalmi Fejlesztési Programja (2023-2030²)

Prioritás	Stratégiai cél	Specifikus cél	Intézkedés	Tevékenység
1. Innovatív és fenntartható gazdaság	1.2 Fenntartható gazdaság és üzleti környezet előmozdítása, összpontosítva a belső erőforrások fejlesztésére és felhasználására	1.2.4 A régió turizmusának fenntartható fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtése	1.2.4.6 A határokon átnyúló partnerségek kiépítésének támogatása	Határon átnyúló együttműködést támogató regionális tanácsadó és ellenőrző központok
			1.2.4.7 Turisztikai infrastruktúra kiépítésének és korszerűsítésének támogatása, beleértve a regionális és határokon átnyúló mobilitás növelését célzó szolgáltatásokat	Turisztikai információs központok létrehozása
				Új szálláshelyek létrehozása turisták számára
				(Turisztikai) berendezések beszerzése, kihelyezése és karbantartása
				Új kerékpárutak kialakítása

² Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja 2023 – 2030

Prioritás	Stratégiai cél	Specifikus cél	Intézkedés	Tevékenység
2. A környezetminőség és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodóképesség javítása	2.1 A helyi természeti erőforrások, fenntartható használatának, valamint a táj revitalizációjának támogatása	2.1.6 A környezeti nevelés és tudatosság előmozdítása	2.1.6.4 Határokon átnyúló környezetvédelmi kezdeményezések kidolgozása	Határokon átnyúló védett területek gondozása
				Ökológiai stabilitás javítása a határ menti térségben
3. A polgárok életminőségének javítása egy fenntarthatóan fejlődő régióban	3.1 Alacsony kibocsátású közlekedési rendszer kiépítése, amely minőségi szolgáltatást és gyorsabb elérhetőséget biztosít	3.1.1 A közlekedési rendszerek integrációja és a közlekedési infrastruktúra fejlesztése	3.1.1.3 A fenntartható regionális és határokon átnyúló mobilitás és közlekedési szolgáltatások fejlesztésének előmozdítása a meglévő tervekkel ³ összhangban	Fenntartható közlekedési módok előmozdítása
				Személygépkocsikban, buszokban, teherautókban és más járműtípusokban az ökomeghajtás használata
				További kerékpáros infrastruktúra kiépítése, közbringarendszer bevezetése

3. táblázat: Nyitra Megyei Önkormányzat Gazdasági és Társadalmi Fejlesztési Programja 2023-2030⁴

Prioritás	Stratégiai cél	Intézkedés	Tevékenység
6. A részvételen és együttműködésen alapuló okos (SMART) régió	6.3 Határon átnyúló együttműködés	6.3.1 A nemzetközi, határon átnyúló és régiók közötti együttműködés előmozdítása	Határon átnyúló együttműködés előmozdítása az okos városok és régiók fejlesztése érdekében
			Nemzetközi hálózatokban, platformokon, projektekben és partnerségekben való részvétel
			Együttműködés és testvérvárosi kapcsolatok külföldi önkormányzatokkal

³ Fenntartható Mobilitási Terv (PUM – Plán udržateľnej mobility), Közlekedési Szolgáltatási Terv (PDO – Plán dopravnej obslužnosti)

⁴ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030